

'Magere graanjaren zijn voorbij'

Ondanks de nieuwe oogst blijft de graanprijs waarschijnlijk stabiel tot licht stijgend.

Na het zuur komt het zoet. Deze gevleugelde uitspraak lijkt ook van toepassing op de graanmarkt. De wereldwijde voorraden dalen al jaren achtereen, terwijl er een sterk opkomende vraag is vanuit de biobrandstoffenhoek. Dat biedt zicht op een structureel betere graanprijs.

Door: Egbert Jonkheer
Fotografie: Egbert Jonkheer

Het voorspellen van de graanoogst is normaal al een hachelijke zaak. Maar dit jaar was er helemaal geen pijn op te trekken, vanwege de extreme weersomstandigheden. Eind juni stond de officiële raming van de totale tarweoogst in de Europese Unie op 118 miljoen ton. Nog geen twee maanden later werd die bijgesteld naar 110 miljoen ton, een hoeveelheid die ongeveer gelijk is aan het Europese verbruik. Om de voorraden zeker te stellen is de vraag naar kwaliteitstarwe al vroeg op gang gekomen. Bloemmolens in Zuid-Duitsland weken uit naar Midden-Duitsland en Frankrijk vanwege de verregende oogst. Italië, dat normaal gesproken baktarwe uit Zuid-Duitsland trekt, moest daardoor uitwijken naar Noord-Duitsland. En zo zal ook de Nederlandse maalindustrie elders moeten inkopen, omdat zij normaal gesproken veel baktarwe uit Duitsland trekt. Al dit soort bewegingen hebben geleid tot een gespannen situatie op de graanmarkt met prijzen die 35 procent hoger zijn dan vorig seizoen.

Normaal gesproken duikelt de prijs van graan bij de overgang naar de nieuwe oogst. Maar het Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten (GZP) heeft alle reden om aan te nemen dat de graanprijzen voorlopig nog wel even op een hoog niveau blijven liggen of zelfs nog iets stijgen. Dat geldt niet alleen voor baktarwe. De groothandelsprijs voor voertarwe bedraagt begin september ongeveer 140 euro per ton en de Nederlandse graanbeurzen noteren droog uit de schuur prijzen van boven de 125 euro.

Wereldvoorraden slinken

Niet alleen Europa heeft te kampen met extreme weersomstandigheden. Van Amerika tot Australië leidt droogte tot tegenvallende oogsten en vertraging van de uitzaai van de nieuwe gewassen. De wereldwijde tarweproductie wordt voor het seizoen 2006/2007 geschat op 593 miljoen ton, een daling van 25 miljoen ton ten opzichte van het seizoen 2005/2006. Bij een geschat verbruik van 611 miljoen ton betekent dit dat de wereldvoorraden opnieuw kleiner worden. Het overschot op de wereldgraanbalans is in de afgelopen acht jaren gehalveerd

tot het laagste niveau sinds 1996. Ook de wereldmarktprijzen zitten daardoor in de lift. Op de graanbeurs in Chicago, graadmeter voor de wereldmarktprijzen van granen, staat zachte tarwe begin september genoteerd op 150 dollar per ton (ongeveer 110 euro per ton). Ondanks de relatief dure euro biedt dit voor Europa mogelijkheden om meer graan en bloem te exporteren, wat een gunstig effect heeft op de interne markt.

Bio-ethanol

Marktanalisten verwachten dat de vraag naar granen de komende jaren blijft stijgen. De welvaart in de wereld neemt toe waardoor eetpatronen veranderen. Om aan de toenemende behoefte in dierlijke producten te voorzien hebben de veehouderijsectoren steeds meer granen nodig. Maar wat de graanbalans wel eens helemaal kan doen doorslaan, is de productie van bio-ethanol. Fred Klein, namens het Hoofdproductschap Akkerbouw vertegenwoordigd in het beheerscomité granen: „Vorig jaar werd er in Europa 1,6 miljoen ton graan tot ethanol verwerkt, dit jaar is dat 3 miljoen

**De
wereld-
voorraad
graan
wordt
weer
kleiner**

Graanvoorraden nemen af

WERELDVOORRAAD TARWE

(in mln ton)

	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07*
Productie	566	556	629	618	593
Handel	107	103	110	109	112
Consumptie	601	595	616	621	611
Voorraden	165	125	138	135	117

*voorspelling eind augustus

Bron: International Grain Council

TOTALE GRAANVOORRADEN (INCL. TARWE)

(in mln ton)

	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07*
Productie	1.447	1.477	1.648	1.599	1.575
Handel	212	208	211	214	217
Consumptie	1.503	1.541	1.602	1.613	1.626
Voorraden	341	276	322	308	257

*voorspelling eind augustus

Bron: International Grain Council

ton. Ook in Amerika worden sinds kort grote hoeveelheden maïs tot ethanol verwerkt. Het is alleen moeilijk in te schatten hoe groot de vraag wordt. Begin dit jaar schatte de Europese Commissie dat in het jaar 2013 24 miljoen ton Europees graan wordt verwerkt tot ethanol. Inmiddels is dit bijgesteld tot 10 miljoen ton. Dat is nogal een verschil.”

Er zijn dan ook nog grote onzekerheden. Wat gaat de olieprijs doen? Blijft de bijmenging van 5,75 procent biobrandstoffen een richtlijn of stelt de EU dit verplicht? Wordt biodiesel of bio-ethanol het grootste product? En ga zo maar door.

Toch zijn er aanwijzingen genoeg om aan te nemen dat de energiemarkt een grote graanvretter wordt. Tsjechië produceert dit jaar 8 tot 9 miljoen ton graan en gebruikt daar zelf 2 miljoen ton van. In 2013 verwacht het land echter netto-importeur te zijn, omdat het niet langer afhankelijk wil zijn van Rusland voor haar energievoorziening. Zweden heeft aangekondigd per 2012 fossiele brandstoffen te willen verbieden. En dichterbij huis: in Rotterdam moet in 2007 een fabriek gaan draaien die 1 miljoen ton graan per jaar verbruikt. Dat is iets minder dan de totale Nederlandse graanoogst. Het zijn zomaar een paar voorbeelden.

Productie groeit langzaam

Hoewel de vraag dus moeilijk is in te schatten, schetst de Europese Commissie een positief beeld van de graanmarkt in een rapport waarin zij vooruitkijkt tot het jaar 2013. Een stabiel areaal en een kleine groei van de opbrengst per hectare leidt tot een gezonde balans, is in het kort de conclusie. Zij schat dat het Europese areaal granen tot 2013 constant blijft op

51 tot 52 miljoen hectare en dat de opbrengst per hectare met gemiddeld 0,7 procent per jaar groeit van 5,1 naar 5,3 ton per hectare. In de oude lidstaten bedraagt de groei 0,5 procent, in de nieuwe 1,1 procent per jaar.

De hervormingen van het landbouwbeleid hebben volgens het rapport weinig invloed op het areaal graan. De toename van het areaal koolzaad gaat niet ten koste van de granen maar van aardappelen en bieten. Het bietenareaal blijft redelijk stabiel, omdat ook die voor een deel worden verwerkt tot bio-ethanol. Het bietenareaal dat wel verdwijnt, vergroot de graanoogst met 2,5 miljoen ton en de oogst van koolzaad met 0,6 miljoen ton. Ook op wereldschaal verwacht de commissie in 2013 een gezonde balans tussen vraag en aanbod, met wereldmarktprijzen op hetzelfde niveau als dit moment.

Spilfunctie

Reden voor optimisme dus, beaamt ook Carlos Nijenhuis van Nederlands grootste graancollector Agrifirm. „De afgelopen jaren hebben we een dieptepunt in de graanprijzen gekend met uitzondering van 2003, toen de Europese oogst nog lager uitviel dan dit jaar. Nu is er alle reden om aan te nemen dat de prijzen niet meer zover onderuit gaan als in de afgelopen twee jaren. De extra vraag vanuit de energiesector is blijvend. En of nu biodiesel of bio-ethanol de belangrijkste groene brandstof wordt, dan heeft dat nog altijd een positief effect op de prijs van graan. Het is de bekende spilfunctie. Ook graszaad- en conservencontracteers zullen zich gaan afvragen op welke voorwaarden en prijsniveaus zij hun contracten moeten onderbrengen.”

